

Wat zou hij wel gezegd hebben, wanneer hem ook nog de eisch gesteld ware, de studie der psychologie bij de interpretatie der schrijvers niet te verwaarloozen? Op goeden grond had hij kunnen beweren, dat de psychologen minder op de grammatica letten, dan wel op allerlei verschijnselen, die op het hypothetische ontstaan der taal, meer dan op de eenmaal in bepaalde vormen gegroeide taal, betrekking hebben.

En toch, M. H., hebben de philologen met dankbaarheid hunne vensters te openen voor het licht, dat uit de linguistisch-psychologische studie der taal in onze vertrekken wil doordringen. Wij behoeven niet den philologischen arbeid der eeuwen, die onmiddellijk aan de onze voorafgingen, gering te schatten; wij kunnen en mogen dat niet; maar evenmin mogen wij voorbijzien, dat de philologie uit haren aard gevaar loopt te worden wat men „een papieren wetenschap” zou kunnen noemen, terwijl zij meer dan eenig andere eene wetenschap van den geest en het levende woord, den logos, behoort te zijn.

Het levende woord, dat is, zooals ik zeide, de zin, de gedachte. Hoever de eenheid van den zin zich uitstrekt, is moeilijk aan te geven en toch voor de uitlegging dikwijls een vraag van groote beteekenis, omdat door die eenheid de grammatische functies bepaald worden. Wundt definieert op zijn psychologisch standpunt den zin als „den sprachlichen Ausdruck für die willkürliche Gliederung einer Gesamtvorstellung in ihre in logische Beziehungen zu einander gesetzten Bestandtheile” ³⁸⁾, wat ons niet verder brengt, daar het de vraag is, hoe ver de inhoud der „Gesamtvorstellung” gaat, wat er buiten en wat er binnen valt; daarenboven staan in de rede ook de „Gesamtvorstellungen” weder met elkander in zulk een